

Yapay Zekânın Gazetecilik Öğrencileri Üzerindeki Etkileri: Sakarya Üniversitesi Gazetecilik Bölümü Öğrencilerinin Yapay Zekâ Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi

The Effects of Artificial Intelligence on Journalism Students: An Investigation of the Anxiety Levels of Sakarya University Journalism Students Regarding Artificial Intelligence

Elif Köse¹

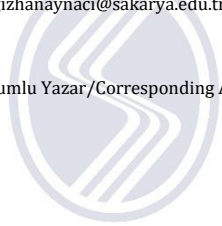
Yusuf Adıgüzel^{1*}

Cengizhan Aynacı²

¹ Sakarya Üniversitesi, İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü, Sakarya, Türkiye, elif.kose4@ogr.sakarya.edu.tr, yusufadiguzel@sakarya.edu.tr

² Sakarya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sakarya, Türkiye, cengizhanaynaci@sakarya.edu.tr

*Sorumlu Yazar/Corresponding Author

Öz: Yapay zekâ kullanımı birçok sektörde olduğu gibi gazetecilik mesleği ve eğitimi için de önemli bir tartışma konusu haline gelmiştir. İletişim fakültelerinin gazetecilik bölümü öğrencilerinin yapay zekâ kaygı durumlarını tespit etmenin gazetecilik eğitiminin geleceğine dair önemli bilgiler sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu çalışma, gazetecilik öğrencilerinin yapay zekâ teknolojisinin getirdiği değişim ve dönüşümlerin kendilerinde oluşturdukları kaygı düzeylerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırma nicel yöntemle ve tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evreni Sakarya Üniversitesi Gazetecilik Bölümü öğrencilerinden, çalışma grubu ise araştırmaya gönüllü olarak katılan 139 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket ve Wang & Wang tarafından geliştirilen, Akkaya, Özkan ve Özkan'ın (2021) Türkçeye uyarlanan Yapay Zekâ Kaygı Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22.0 programıyla analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre cinsiyetle yapay zekâ kaygısı arasında anlamlı fark belirlenirken yaş, sınıf derecesi ve medya sektöründe çalışmayı düşünme ile yapay zekâ toplam puanı arasında anlamlı fark görülmemiştir. Sınıf düzeyleri yalnızca "iş değiştirme" alt boyutunda anlamlı bulunmuştur. Kadınların yapay zekâ kaygıları erkeklerden daha yüksektir. Aynı zamanda kadın öğrenciler yapay zekâyâ ilişkin bilgi ve becerileri öğrenme konusunda erkeklerden daha kaygılıdır. Araştırma sonuçlarına göre; üniversitelerin, gazetecilik bölümünde eğitim alan öğrencilere yapay zekâ araçlarını kullanmaya yönelik eğitimler vermesi ve gazetecilik sektörünün çeşitli paydaşlarıyla iş birlikleri yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gazetecilik Öğrencileri, Gazetecilik, Yapay Zekâ, Yapay Zekâ Kaygısı

Geliş Tarihi/Received: 30.09.2024
Kabul Tarihi/Accepted: 19.11.2024
Yayımlanma Tarihi/ Available Online: 24.12.2024

Abstract: The use of artificial intelligence has become an important topic of discussion for the journalism profession and education, as in many other sectors. It is believed that determining the level of anxiety about artificial intelligence among journalism students in communication departments can provide important information about the future of journalism education. This study aims to reveal anxiety levels of journalism students about the changes and transformations brought about by artificial intelligence technology. The research was conducted using quantitative method and survey model. The study population consists of the students of the Journalism Department of Sakarya University and the study group consists of 139 students who voluntarily participated in the research. A questionnaire and the Artificial Intelligence Anxiety Scale developed by Wang & Wang and adapted to Turkish by Akkaya, Özkan and Özkan (2021) were used as data collection tools. The data obtained were analysed with SPSS 22.0 program. According to the results, while there was a significant difference between gender and AI anxiety, there was no significant difference between age, class level and considering a job in the media sector and AI total score. Grade level was only found to be significant in the sub-dimension 'job change'. Females have a higher fear of AI and are also more anxious about acquiring knowledge and skills related to artificial intelligence than men. Based on the results of the research, it is recommended that journalism students be trained about AI tools and that various collaborations be established with both academia and the industry.

Keywords: Journalism Students, Journalism, Artificial Intelligence, Artificial Intelligence Anxiety

Extended Abstract

This study aims to explore the anxiety levels of journalism students about the changes and transformations brought about by artificial intelligence (AI) technologies. Today, rapidly evolving AI technologies have the potential to transform the media landscape. The implications of these transformations for the journalism profession are becoming increasingly significant. The introduction of the study discusses the multidisciplinary nature of AI and its applications and effects across different sectors. The use of AI in journalism covers a broad spectrum, from news production to content distribution, leading to significant transformations in media practices. However, alongside the opportunities offered by AI, there are also situations where these changes create uncertainty and anxiety among professionals. In the theoretical framework, the theoretical relationship between the concern about AI and the future of the journalism profession is discussed. The conceptual relationship between AI, journalism, and their interactions is explained. The rapid development of AI technologies has the potential to cause job losses, creating uncertainty among media professionals. Additionally, concerns arise about how automated processes driven by AI might affect the quality of media content. Notably, the potential of AI tools (such as ChatGPT) to enhance efficiency in news reporting is evaluated alongside their impact on journalism practices. The study emphasizes that journalism education institutions should help students adapt to these technologies and develop strategies to cope with potential challenges.

The methodology section provides details on how the research was conducted. This study employed a quantitative research method with a survey model. The study population consisted of journalism students from Sakarya University, and the sample included 139 volunteers from this population. Prior to data collection, approval was obtained from the Ethics Committee of Sakarya University on November 15, 2023, with the decision no. 11 from meeting 63. The field research was carried out between December 4, 2023, and February 28, 2024. The survey link was shared with the students, and data were collected through Google Forms. The data collection tool included a socio-demographic information form prepared by the researcher, which featured questions about students' gender, age, education level, and professional experience in the media sector. Additionally, the AI Anxiety Scale, originally developed by Wang and Wang (2019) and adapted into Turkish by Akkaya, Özkan, and Özkan (2021), was used. The data collected were analysed using SPSS 22.0. First, the homogeneity of variance was examined, and Levene's Test results confirmed that the data were homogeneously distributed ($p>0.05$). Subsequently, frequency tables were used to present information about the participants. To determine whether variables showed statistically significant differences with AI anxiety, independent samples t-tests were employed for two-variable comparisons, and one-way ANOVA was used for comparisons involving three or more variables.

In the findings section, the analysis of the data and relevant interpretations are presented. The results indicate that 65% of the students experienced moderate levels of AI-related anxiety, while 25% reported high levels of anxiety. The findings also reveal that female students had higher levels of AI-related anxiety than their male counterparts. This heightened anxiety among female participants is thought to be related to societal gender norms and representations within the media sector. Moreover, observed differences in anxiety levels based on gender and class year emerged as topics requiring further analysis. It was found that senior students exhibited lower levels of anxiety about job changes, which might be associated with reduced concerns about finding employment after graduation or increased familiarity with AI technologies. These findings underscore the need to revisit educational policies and practices regarding AI. Restructuring curricula to help students better understand the future impacts of AI will be essential.

The conclusion section offers recommendations based on the study's findings and the role of AI in journalism. The transformations driven by AI technologies highlight the necessity of managing these

changes and developing new skill sets for the journalism profession. The students' high levels of anxiety about AI suggest that these concerns should be addressed both in journalism education and practice. Further research is needed on the ethical issues and professional security challenges that may arise from the use of AI in media practices. Future studies should adopt a broader perspective to better understand the role of AI in journalism and how media professionals can adapt to these new technologies. Journalism education institutions are advised to revise their curricula considering students' concerns, prioritize awareness-raising activities on AI, and conduct research in this field. These measures will facilitate a healthier adaptation to AI-driven transformations in journalism and enhance professionals' ability to cope with these changes. Additionally, media organizations should emphasize the ethical use of AI technologies to foster more reliable journalism practices and alleviate existing concerns in the field.

1. Giriş

Yapay zekâ (YZ) kavramı disiplinlerarası çalışmalara konu olan ve kapsamı her disiplin tarafından farklı şekilde tanımlanan bir olgudur. En genel anlamıyla YZ, insan zekâsıyla yapılabilecek eylem ve görevleri makineler tarafından yapılabilme özelliğidir (Copeland, 2024). YZ kavramı, akıl yürütme, dil öğrenimi, anlamı ayırt etme, genelleme yapma ve geçmiş deneyimlerden öğrenme gibi insan benzeri bilişsel yeteneklere sahip sistemler yaratmayı amaçlayan bir dijital algoritmaya atıfta bulunmak için yaygın olarak kullanılmaktadır (Graefe, 2016). Doğal dil üretimi ve işleme, konuşma tanıma, makine öğrenimi, derin öğrenme platformları, biyometri, robotik süreç otomasyonu ve metin analitiği YZ teknolojileri ve tekniklerine örnek olarak gösterilebilir (Gelberi & Adıgüzel, 2023, s.20).

Eğitim, sanat, ekonomi, sağlık, iklim değişikliği vb. birçok alanda YZ kullanan kişi ve kurumların sayısı artmakta, bu kullanım karar alma süreçlerine ve zaman tasarrufuna katkı sağlayarak iş verimliliğini artırmaktadır. Bu teknolojinin gelişimi, kullanımı ve yaygınlaşması hakkında araştırmalarda artış gözlenmektedir. YZ'ya ilginin günden güne artması ve kullanımının yaygınlaşması beraberinde yeni tartışmaları gündeme getirmektedir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, t.y.a). Bu teknolojinin ortaya çıkması ve süreç içerisindeki gelişimi, YZ'yi birçok sektörün vazgeçilmez bir parçası haline getirmiştir (Arslan, 2017).

Tüm meslek kollarında kendini gösteren YZ, medya sektöründe de köklü değişikliklerin yaşanmasına neden olmuş ve basın YZ'yi anlama ve kullanma becerilerini geliştirilmeye başlanmıştır. Forbes, LA Times, The Guardian gibi medya kuruluşları YZ'den her geçen gün daha fazla faydalanmaktadır (Babacan, 2021). YZ'nin gazetecilik üzerindeki etkisi haberlerin toplanma, üretilme ve yayılma şeklini değiştirdiği için de ayrıca önemlidir. Haber tavsiyesi, otomatik haber üretimi ve teyit için YZ algoritmalarının kullanımı son yıllarda artış göstermektedir (Bulut, 2020). YZ öngörülebilir ve daha önceden belirlenmiş veri kalıplarını takip ederek ve zaman içinde bu kalıplardaki varyasyonları öğrenecek şekilde programlanarak, muhabirlerin bilgileri hayal bile edilemeyecek bir hızda düzenlemelerine, sıralamalarına ve yayınlamalarına yardımcı olabilmektedir (Safdar vd., 2020). Bununla birlikte potansiyel iş kaybı, gazetecilik standartlarının aşınması ve haber üretiminde YZ'nin kullanımına ilişkin etik sorunlar kaygıları da arttırmaktadır (Ay, 2022).

YZ çok geniş bir alan olup kendi içerisinde alt dallara ayrılmaktadır. Makine öğrenimi, doğal dil işleme, doğal dil üretimi gibi alt dallar aynı zamanda modern teknolojilerin de temelini oluşturmaktadır. Bu alt dalların gelişimi, insanlarla daha etkileşimli ve doğal iletişim sağlayan YZ sistemlerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. OpenAI tarafından geliştirilen ChatGPT (Chat Generative Pre-Trained Transformer), ChatGPT-3 adlı doğal dil işleme, derin öğrenme ve makine öğrenmesine dayalı YZ sohbet robotudur (Deng & Lin, 2022). Bu sanal sohbet robotu kullanıcılarına ücretsiz kullanım hakkı sağlamaktadır (CIO Coverage, t. y.). Yeni sürüm olan ChatGPT-4 ücretsiz erişime açık olmayıp yalnızca Plus abonelere kullanım sağlamaktadır (OpenAI, t.y.). Teknolojik gelişmeler medya sektörünü etkilemeye devam ederken ChatGPT gibi YZ sohbet robotlarının kullanımının artması gazetecilik mesleği açısından hem avantaj hem de dezavantaj olarak değerlendirilmektedir (Koçyiğit & Darı, 2023).

ChatGPT'nin gazetecilik öğrencilerinin haber yazma pratiklerini nasıl etkilediğini anlamak, gazetecilik eğitiminin geleceğine dair bilgiler sunması açısından önemlidir. Öğrenciler, herhangi bir konuda ve terminolojide metin üretme yeteneğine sahip ChatGPT'yi kullanarak farklı konularda haberler yazabilir ve modelin ürettiği metinleri inceleyerek kendi yazılarını geliştirebilirler. Bunların yanı sıra verimliliği artırma, geliştirilmiş doğrulama sistemleri, maliyetlerin en aza indirgenmesine de fayda sağlamaktadır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, t.y.b). Bu sebeple ChatGPT'nin gazetecilik eğitimi ve uygulamaları üzerine etkilerinin incelenmesi önemlidir.

ChatGPT gibi YZ teknolojilerinin bu denli hızlı gelişim göstermesi gazetecilik öğrencilerinin YZ kaygılarını artırma ihtimalini ortaya çıkarmaktadır. Gazetecilik öğrencileri arasında YZ'nin yazma becerilerinin gelişimini engelleyebileceği veya yazı yazma sürecinin otomatikleşmesine yol açabileceği endişesi vardır. Bu endişeler dezenformasyon, güvenilirlik ve etik sorununu da beraberinde getirmektedir (Biswas, 2023). Bu bağlamda ChatGPT'yi gazetecilikteki etik değerleri dikkate alarak kullanmaya önem verilmesi önerilmektedir. Bunlara ek olarak insan gazeteci ve ChatGPT gibi YZ uygulamalarının en temel farkı YZ'nin bir haber anında araştırma yapamaması, insanlarla yapılan söyleşi, röportaj gibi analitik düşünme eylemini yerine getirememesidir. Bu uygulamalar algoritmalarla çalışmakta ve bu algoritmalara yüklenen veriler sonucunda yazılı bir metin oluşturmaktadır. Yüklenen veriler dışında güncel herhangi bir konu hakkında haber olsa dahi YZ tarafından dikkate alınmayacaktır. Bu sebeple sadece verilerin olması doğru haber üretimi için yeterli değildir (Graefe, 2016). YZ'nin gazetecilik mesleğinde kullanımı, mesleğin temel ilkelerini ve etik problemlerini değiştirmemektedir. Bununla birlikte gazeteciliğin temel standartlarına uyulmadığı takdirde, YZ algoritmaları oluşturan insanların yönlendirmesine uygun çalışacağı için, yasal olarak sorumlu tutulamayacak YZ uygulamaları etik problemler doğurabilecektir (Gelberi & Adıgüzel, 2023, s.20). ChatGPT gibi gelişmiş metin üretimi yeteneğine sahip chatbot'ların gazetecilik öğrencilerinin haber yazma pratiklerine olan etkisini anlamının gazetecilik eğitiminin geleceğine dair önemli bilgiler sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırma gazetecilik öğrencilerinin YZ ile ilgili kaygı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma nicel araştırma yöntemi ve kesitsel tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu Sakarya Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nde eğitim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 139 öğrenciden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak anket formu ve Yapay Zekâ Kaygı Ölçeği'nin kullanıldığı araştırmada yapay zekâ kaygısının araştırmacılar tarafından belirlenen değişkenlere göre anlamlılık düzeyleri belirlenmiştir.

2. Teorik Çerçeve

2.1. Yapay zekâ kaygısı ve gazetecilik mesleğinin geleceği

YZ teknolojileri, insan beyninin biyolojik taklidine dayanan yaklaşımlar doğrultusunda hızla gelişmektedir. Bu yaklaşımlar, beynin detaylı üç boyutlu haritalarını çıkararak bilgisayar yazılımı ile imajlar üretmeyi içermektedir (Russell & Norvig, 2020). Her geçen gün daha fazla insan hayatını etkileyen YZ, teknolojik ilerlemelerle beraber insanların bu değişimleri algılayarak uyum sağlamalarını zorlaştırmaktadır. Bu teknoloji, insan hayatını radikal bir şekilde etkileyebilir ve insanları her zaman mutlu ve güvende tutamayabilir (Brynjolfsson & McAfee, 2014). İnsanlar üzerinde yaratmış olduğu bu duygu durumu beraberinde kaygıyı da getirmektedir.

Freud'a (1936) göre kaygı, dış dünyadaki gerçek nesnelere kaynaklanan bir duygu durumudur ve korku ile aynı anlamı taşır. Teknoloji, bu gerçek nesne unsurlarından biri olarak belirsizlik korkusuna yol açmaktadır. Hem bireyler hem de işletmeler için tehdit unsuru haline gelen teknolojiye karşı duyulan kaygı ve korku, sürekli gelişen teknolojiyle birlikte artmaktadır (Rosen vd., 1987). YZ'nin gelişimi ile ortaya çıkan belirsizlik, bireylerin soyut akıl yürütme becerilerini önemli hale getirmektedir. "Süper akıllı" sistemler ile ortalama bireyler arasındaki uçurum derinleşirken, bu zekâya dayalı gelişmeler

bireylerde kaygıya yol açabilmektedir (Turan vd., 2022). Teknolojiye erişimin kolaylaşması ve kazanım anlayışının sürekli değişmesi, belirsizlikle yaşanan stresi artırmaktadır.

YZ ve kaygı ilişkisi çeşitli yaklaşımlarla ele alınmıştır. Bu yaklaşımlar, YZ ile uyum sağlama, YZ'nin işlerin ve istihdamın yerini alabileceğine dair korkular, bireylerin mahremiyetini tehdit edebileceği endişesi ve kötü amaçlar için kullanılma olasılığı gibi konuları içermektedir. Ayrıca, teknoloji ile insani değerler arasındaki bağın insaniyetsizlik tehdidi altında olduğu vurgulanmaktadır (Kaya, 2022). YZ veri odaklı bir teknolojidir ve bu verilerin saf olmayan verilerden elde edilmesi ciddi olumsuz etkilere yol açabilir (Gökçe, 2023). McKinsey Global Enstitüsü'nün raporuna göre, 2030 yılına kadar milyonlarca kişinin meslek değişimi yapması ve yeni beceriler öğrenmesi gerekecektir (McKinsey Global Institute, 2021). Bu durum, bireylerin istihdam ihtiyaçlarının karşılanmasının önemini vurgulamaktadır (Wang ve Wang, 2019). Ayrıca, YZ'nin kontrolden çıkması halinde toplum için zararlı sonuçlar doğurabileceği öngörülmektedir (Gökçe, 2023).

YZ teknolojilerinin çok hızlı gelişmesi, "İnsan ırkı yok mu olacak?" ve/ya "İnsan işgücü yerini robotlar mı alacak?" gibi bir takım kaygılara neden olmaktadır. YZ teknolojilerinin yakın gelecekte insanları daha fazla zorlukla mücadele etmek zorunda bırakacağı düşünülmektedir. Ancak, Jarrahi (2018)'ye göre YZ, yaratıcı, hayal gücü ve sezgi gerektiren durumlarda doğru sonuca ulaşamayabilir. YZ'nin insanı tehdit etmesi yerine, yanlış amaçlarla kullanımından korkulması daha anlamlı ve gerçekçidir (Tugay ve Tugay, 2019).

Gazetecilik mesleği de diğer tüm meslek gruplarında olduğu gibi teknolojiden etkilenmiştir ve etkilenmeye devam etmektedir. Matbaanın icadından günümüze kadarki süreçte gelişen teknoloji, gazeteciliği dönüştürmüş ve farklı boyutlar kazandırmıştır. Teknolojinin bize sunduğu son ürün olan YZ ve YZ uygulamaları medya sektöründe de yankılar uyandırmıştır. Hızlı gelişen ve birçok sektörde köklü değişimler yaratan bu sistem, gazetecilik pratiklerini hem olumlu hem de olumsuz yönde etkilemektedir. Finans, hava durumu gibi veri kümelerini hızlı analiz ederek ortaya bir haber ürünü koyan YZ sistemleri, habercilik yapan kurum ve kuruluşlar tarafından da ilgi görmektedir. 2014 yılından itibaren YZ kullanımına yönelik atılımlar yapan The Associated Press, gazetecilerinin daha etkili işlere odaklanmalarını sağlamak ve iş akışlarını kolaylaştırmak için haber odalarında YZ kullanarak yeni projeler geliştirmektedir. Sektördeki yeniliklerin yanı sıra mesleki kaygı yaratacak sorunlar da ortaya çıkmaktadır. Science dergisinde doğal dil işlemenin ortaya çıkardığı ChatGPT gibi yazılımların iş gücü piyasasına olan etkilerini konu alan bir yazıda, yüzlerce mesleğin her birinden görevlerin %14'ü kişiyi %50 daha hızlı hale getirebileceğini ve iş kalitesini koruyup hatta artırarak yapabileceğini savunmaktadır (Eloundou vd., 2024). Bir başka araştırmada muhabirler ve gazeteciler için, mesleki görevlerin %16,7'sinin doğal dil işlemenin destekleyemeyeceği, %43,3'ünün mevcut yazılımdan faydalanabileceği ve kalan %40'ının da göreve uyumlu hale getirmek için ek yazılımlar gerektiğinde doğal dil işlemeden faydalanabileceği tahmin edilmektedir (Diakopoulos, 2024).

3. Yöntem

Bu araştırma nicel araştırma yöntemiyle ve kesitsel tarama modeliyle gerçekleştirilen bir alan araştırmasıdır. Nicel araştırmalar sayısal verilerin istatistiksel analizleri yoluyla toplumsal olayları inceleyen ve bu olaylar arasındaki sebep-sonuç ilişkilerini belirleyen araştırmalardır (Neuman, 2013, s. 266). Kesitsel tarama modelinde ise bir olayın/olgunun belirli bir zaman aralığındaki durumunun tespit edilmesi amaçlanmaktadır (Türkdoğan & Gökçe, 2012). Araştırmanın temel sorusu; "Öğrencilerin yapay zekâ kaygılarını etkileyen değişkenler nelerdir?" şeklinde belirlenmiştir. Bununla beraber araştırma kapsamında test edilen hipotezler şu şekildedir:

- H1: Öğrencilerin cinsiyetleriyle yapay zekâ kaygıları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.
- H2: Öğrencilerin yaşlarıyla yapay zekâ kaygıları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

- H3: Öğrencilerin medya sektöründe çalışmayı düşünme durumlarıyla yapay zekâ kaygıları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.
- H4: Öğrencilerin eğitim düzeyleriyle yapay zekâ kaygıları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır.

3.1. Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken amaçsal örnekleme türü kullanılmıştır. Amaçsal örnekleme araştırmacının araştırmanın amacına uygun olacağını düşündüğü bir örneklem belirlemesi ve araştırmasını bu kişiler üzerinde gerçekleştirmesi açısından uygun bir örnekleme türüdür (Altunışık vd., 2012, s.142). Araştırmanın evreni Sakarya Üniversitesi Gazetecilik Bölümü öğrencilerinden (n=415), çalışma grubu ise araştırmaya gönüllü olarak katılan 139 öğrenciden oluşmaktadır ve bu öğrenciler araştırmanın sınırlılıkları kapsamında değerlendirilmiştir.

3.2. Veri toplama süreci ve araçları

Araştırmanın veri toplama süreci başlamadan önce Sakarya Üniversitesi Etik Kurulundan 15.11.2023 tarih ve 63 sayılı toplantısında alınan "11" nolu karar ile izin alınmış ve ardından saha araştırmasına geçilmiştir. Araştırmanın verileri 04.12.2023 – 28.02.2024 tarihleri arasında toplanmıştır. Anket formunun link adresi araştırmacı tarafından öğrencilere iletilmiş ve veriler Google Forms uygulaması üzerinden toplanmıştır. Yeni başlayan ve son sınıfa yaklaşmış öğrencilerin kaygı düzeylerini anlayabilmek için tüm sınıflardan öğrenciler seçilerek farklı eğitim ve deneyim aşamalarında olan öğrencilerin yapay zekâ kaygılarını karşılaştırarak analiz edilerek değerlendirilmiştir. Geniş ve çeşitli veri seti sağlayarak sonucun genellenebilirliği artırılmıştır. Araştırmanın veri toplama aracı araştırmacı tarafından oluşturulan sosyo-demografik bilgi (anket) formudur. Bu formun içerisinde öğrencilerin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi ve medya sektöründe çalışmalarına ilişkin sorular ve Wang ve Wang (2019) tarafından geliştirilen Akkaya, Özkan ve Özkan'ın (2021) Türkçeye uyarladığı Yapay Zekâ Kaygı Ölçeği yer almaktadır.

3.2.1. Yapay zekâ kaygı ölçeği

Ölçeğin orijinal hali 21 madde ve 4 alt boyut oluşurken Türkçe uyarlaması ise 16 madde ve 4 dört alt boyuttan (öğrenme, iş değişimi, sosyo-teknik körlük ve yapay zekâ yapılandırılması) oluşmaktadır. Yapay Zekâ Kaygı Ölçeği 5'li likert tipinde bir ölçektir. Ölçekten en düşük 16, en yüksek ise 80 puan alınmaktadır. Ölçeğin, hem toplam puanından hem de her bir alt boyutundan alınan puanlar arttıkça yapay zekâ kaygı düzeyi de artmaktadır.

Akkaya vd. (2021) ölçeğin toplam puanına ilişkin Cronbach Alpha değerini 0,937 şeklinde belirlemiştir. Alt boyutlara göre Cronbach Alpha değerleri ise; "öğrenme" boyutunun Cronbach Alpha'sı 0.948, "iş değiştirme" alt boyutunun 0.895, "sosyoteknik körlük" alt boyutunun 0.875 ve "yapay zekâ yapılanması" alt boyutunun ise 0.950 şeklinde ölçülmüştür. Akkaya vd. (2021) yapmış oldukları çalışmalarında bu sayıların ölçek geçerlik ve güvenilirlik açısından uygun olduğunu belirtmektedirler. Bu çalışmada ise ölçek toplam puanının Cronbach Alpha değeri 0.908 olarak belirlenmiştir. Alt boyutlara göre ise "öğrenme" boyutunun Cronbach Alpha'sı 0.927, "iş değiştirme" alt boyutunun 0.834, "sosyoteknik körlük" alt boyutunun 0.798 ve "yapay zekâ yapılanması" alt boyutunun ise 0.937 şeklinde ölçülmüştür. Elde edilen değerlere göre, YZK ölçeğinin ve her bir alt boyutun güvenilirliğinin yüksek olduğu söylenebilir.

3.3. Verilerin analizi

Araştırma sürecinde toplanan veriler SPSS 22.0 programıyla analiz edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle verilerin varyans homojenliği değerleri incelenmiştir ve Levene Testi değerleri $p>0,05$ düzeyinde homojen dağıldıklarını ortaya koymuştur. Ardından çalışma grubuna ilişkin bilgiler frekans tablolarıyla sunulmuştur. Değişkenlerin yapay zekâ kaygısıyla istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip

göstermediğine ilişkin testlerde ise iki değişkenin yer aldığı durumda bağımsız değişkenler t testi, üç ve daha fazla değişkenin yer aldığı durumda ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

4. Bulgular

4.1. Çalışma grubuna ilişkin betimsel bulgular

Çalışma grubunda toplam 139 kişi yer almaktadır (Tablo 1). Bu kişilerin beşte üçünden fazlası kadın, kalanlar ise erkektir. Öğrencilerin yaşları çalışma grubu içerisinde bir yaş grubu hariç dengeli dağılmıştır. Her beş öğrenciden iki tanesi (% 40,3) 22 yaşındayken, 18, 19, 20 ve 21 yaşındaki öğrencilerin oranları birbirine yakındır.

Tablo 1

Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

	Değişken	Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	87	62,6
	Erkek	52	37,4
Yaş	18	19	13,7
	19	21	15,1
	20	20	14,4
	21	23	16,5
	22	56	40,3
Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	48	34,5
	2. Sınıf	25	18
	3. Sınıf	40	28,8
	4. Sınıf	26	18,7
Medya Sektöründe Çalışmayı İsteme Durumu	Evet	120	86,3
	Hayır	19	13,7
Toplam		139	100

Öğrencilerin her üç tanesinden biri (%34,5) birinci sınıf, yaklaşık beşte biri (%18) ikinci ve dördüncü sınıf (%18,7) ve kalan kısmı ise (%28,8) üçüncü sınıf düzeyinde eğitim görmektedirler. Bu öğrenciler içerisinde eğitim süreci tamamlandıktan sonra medya sektöründe çalışmayı isteyenlerin oranı istemeyenlerin oranından fazladır. Yaklaşık her on öğrenciden dokuz tanesi (%86,3) mezun olduktan sonra medya sektöründe çalışmayı düşünmektedir.

4.2. Yapay zekâ kaygı ölçeği ortalama ve standart sapma puanları

Aşağıdaki tablolarda öğrencilerin ölçeğin genelinde ve her bir ölçek maddesinden aldıkları ortalama puanlar ve standart sapmalar verilmiştir. Buna göre gazetecilik öğrencilerinin yapay zekâ kaygı durumlarının da orta düzeydedir (Tablo 2). Tablo 2'ye göre yapay Zekâ kaygısı ortalama 47,33; standart sapma 11,81; min 17 ve max 74 olarak elde edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin yapay zekâ kaygı durumlarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2

Öğrencilerin Ölçekten Aldıkları Ortalama, Standart Sapma, Minimum ve Maximum Değerler

Ölçek	Sayı	Ortalama	Standart Sapma	Alınabilecek Min. Puan	Alınabilecek Max. Puan	Alınan Min. Puan	Alınan Max. Puan
Yapay Zekâ Kaygısı	139	47,3309	11,81646	16	80	17	74

Tablo 3'e göre katılımcıların yapay zekâ kaygı ölçeği sorularına verilen cevaplarda en yüksek ortalamaya "Bir yapay zekâ tekniğinin/ürününün kötü amaçlı kullanılabilceğinden korkuyorum." ifadesinin (\bar{x} =3,90) sahiptir. Bu ifadeyi sırasıyla "Yapay zekâ tekniklerinin / ürünlerinin birilerinin

mesleğini elinden almasından endişe ediyorum” ($\bar{x}=3,52$) ve “İnsansı robotların yaygın kullanımı, işleri insanlardan uzaklaştıracağından korkuyorum” ($\bar{x} =3,48$) ifadesi izlenmektedir. Buradan hareketle öğrencilerin yapay zekânın kötü amaçlarla kullanılabilirliği, mesleklerini icra etmelerinin önüne geçebileceği ve robotların yaygın kullanımının insanların işlerden/mesleklerden uzaklaştıracağı konusunda endişeli oldukları söylenebilir. Bunun aksine en düşük ortalamaya sahip ifadeler ise sırasıyla “Bir yapay zekâ tekniğinin / ürününün nasıl çalıştığını öğrenmek beni kaygılandırıyor.” ($\bar{x}=2,09$), “3- Bir yapay zekâ tekniğinin / ürününün belirli işlevlerini kullanmayı öğrenmek beni endişelendiriyor.” ($\bar{x}=2,15$) ve “Yapay zekâ tekniklerini / ürünlerini kullanmayı öğrenmek beni kaygılandırıyor.” ($\bar{x}=2,18$) şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu ifadelerden alınan ortalamaların düşük olması öğrencilerin YZ'nin kendisine, işlevlerine, nasıl çalıştığına karşı olumsuz bir tutum sergilemediklerini ve YZ'yı kullanmaya karşı ılımlı olduklarını göstermektedir.

Tablo 3

Yapay Zekâ Kaygı Ölçeği Ortalama ve Standart Sapma Puanları

Ölçek Maddeleri	Ortalama	Standart Sapma
1- Bir yapay zekâ tekniği/ürünü ile ilgili tüm özel işlevleri anlamayı öğrenmek beni endişelendiriyor.	2,3741	1,05139
2- Yapay zekâ tekniklerini / ürünlerini kullanmayı öğrenmek beni kaygılandırıyor.	2,1871	1,00411
3- Bir yapay zekâ tekniğinin / ürününün belirli işlevlerini kullanmayı öğrenmek beni endişelendiriyor.	2,1583	0,9499
4- Bir yapay zekâ tekniğinin / ürününün nasıl çalıştığını öğrenmek beni kaygılandırıyor.	2,0935	0,99194
5- Bir yapay zekâ tekniği / ürünü ile etkileşime girmeyi öğrenmek beni endişelendiriyor.	2,2662	1,06713
6- Bir yapay zekâ tekniğinin / ürününün insanların yerini alabileceğinden endişe ediyorum.	3,3165	1,26282
7- İnsansı robotların yaygın kullanımı, işleri insanlardan uzaklaştıracağından korkuyorum	3,4892	1,157
8- Yapay zekâ tekniklerini / ürünlerini kullanmaya başlarsam, onlara bağımlı hale geleceğim ve bazı muhakeme becerilerimi kaybedeceğimden korkuyorum.	3,0144	1,19167
9- Yapay zekâ tekniklerinin / ürünlerinin birilerinin mesleğini elinden almasından endişe ediyorum.	3,5252	1,22374
10- Bir yapay zekâ tekniğinin / ürününün kötüye kullanılabilirliğinden endişe ediyorum.	3,9065	1,1092
11- Bir yapay zekâ tekniği / ürünü ile potansiyel olarak ilişkili çeşitli sorunlardan endişe ediyorum.	3,3597	1,05643
12- Bir yapay zekâ tekniğinin / ürününün kontrolden çıkmasından ve arızalanmasından endişe ediyorum.	3,4173	1,15407
13- Bir yapay zekâ tekniğinin / ürününün robot özerkliğine yol açabileceğinden endişe ediyorum.	3,1511	1,23308
14- İnsansı yapay zekâ tekniklerini / ürünlerini (örneğin insansı robotları) ürkütücü buluyorum.	3,0647	1,22893
15- İnsansı yapay zekâ tekniklerini / ürünlerini (örneğin insansı robotları) göz korkutucu buluyorum.	3,0432	1,25034
16- Nedenini bilmiyorum ama insansı yapay zekâ teknikleri / ürünleri (örneğin insansı robotları) beni korkutuyor.	2,964	1,21232

4.3. Cinsiyete göre kaygı düzeyleri

Öğrencilerin cinsiyetleriyle yapay zekâ kaygıları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi için bağımsız değişkenler t testi yapılmıştır. Buna göre ölçek toplam puanı ve “öğrenme” alt boyutunda cinsiyetler arası istatistiksel olarak anlamlı fark belirlenmiştir ($p < 0,05$). Buna karşın ölçeğin “iş değiştirme”, “sosyo teknik körlük” ve “yapay zekâ yapılandırması” alt boyutlarıyla cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilememiştir ($p > 0,05$).

Tablo 4

Cinsiyete Göre Kaygı Düzeyleri

	Cinsiyet	Sayı	Ortalama	Standart Sapma	Sig.	t değeri	p
Ölçek Toplam Puanı	Kadın	87	49,4943	10,64859	0,005	2,864	<0,05
	Erkek	52	43,7115	12,85566			
Öğrenme Alt Boyut	Kadın	87	11,7126	4,24239	0,029	2,200	<0,05
	Erkek	52	10,0192	4,62936			
İş Değiştirme Alt Boyut	Kadın	87	13,8391	3,56623	0,056	1,924	>0,05
	Erkek	52	12,5192	4,43909			
Sosyoteknik Körlük Alt Boyut	Kadın	87	14,2759	3,20497	0,061	1,887	>0,05
	Erkek	52	13,0962	4,10289			
Yapay Zekâ Yapılandırması Alt Boyut	Kadın	87	9,6667	3,29435	0,009	2,665	<0,05
	Erkek	52	8,0769	3,58015			

Kız öğrencilerin yapay zekâ kaygıları erkek öğrencilerde yüksektir. Aynı zamanda kız öğrenciler YZ'ye ilişkin bilgi ve becerileri öğrenme konusunda erkeklerden daha kaygılıdır.

4.4. Yaşa göre kaygı düzeyleri

Öğrencilerin yaşlarıyla yapay zekâ kaygıları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Buna göre hem ölçek toplam puanı hem de alt boyutlarıyla yaş değişkeni arasında istatistiksel anlamlı fark belirlenmemiştir ($p > 0,05$).

Tablo 5

Yaşa Göre Kaygı Düzeyleri

	Yaş	Sayı	Ortalama	Standart Sapma	Sig.	F değeri	p
Ölçek Toplam Puan	18	19	49,5789	12,30319	0,452	0,924	>0,05
	19	21	47,2381	8,61919			
	20	20	44,4	9,70838			
	21	23	50,3043	14,4582			
	22	56	46,4286	12,17428			
Öğrenme Alt Boyut	18	19	11,6842	4,0559	0,237	1,4	>0,05
	19	21	10,1429	3,55367			
	20	20	9,35	2,92494			
	21	23	11,8261	5,74181			
	22	56	11,5357	4,64744			
İş Değiştirme Alt Boyut	18	19	14,1579	4,00365	0,335	1,152	>0,05
	19	21	13,8095	3,26526			
	20	20	13,25	3,47737			
	21	23	14,2609	4,8544			
	22	56	12,5536	3,89368			

Tablo 5 (Devamı)

Sosyoteknik Körlük Alt Boyut	18	19	14,2632	3,46157	0,402	1,015	>0,05
	19	21	14,7143	3,56571			
	20	20	13,45	3,33206			
	21	23	14,4783	3,47549			
	22	56	13,2321	3,7851			
Yapay Zekâ Yapılandırması Alt Boyut	18	19	9,4737	3,43784	0,668	0,594	>0,05
	19	21	8,5714	3,44342			
	20	20	8,35	2,96071			
	21	23	9,7391	3,79255			
	22	56	9,1071	3,58623			

4.5. Medya sektöründe çalışmayı düşünme durumuna göre kaygı düzeyleri

Öğrencilerin mezuniyetleri sonrası medya sektöründe çalışmayı düşünme durumlarıyla yapay zekâ kaygıları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Buna göre hem ölçek toplam puanı hem de alt boyutlarıyla medya sektöründe çalışmayı düşünme durumları arasında istatistiksel anlamlı fark belirlenememiştir ($p>0,05$).

Tablo 6

Medya Sektöründe Çalışmak İsteme Durumuna Göre Kaygı Düzeyleri

	Medya sektöründe çalışmayı düşünüyor musunuz?	Sayı	Ortalama	Standart Sapma	Sig.	T değeri	P
Ölçek Toplam Puanı	Evet	120	48,0417	11,496	0,075	1,796	>0,05
	Hayır	19	42,8421	13,12023			
Öğrenme Alt Boyut	Evet	120	11,3333	4,45205	0,091	1,704	>0,05
	Hayır	19	9,4737	4,20804			
İş Değiştirme Alt Boyut	Evet	120	13,5417	3,85427	0,142	1,478	>0,05
	Hayır	19	12,1053	4,43339			
Sosyoteknik Körlük Alt Boyut	Evet	120	14,025	3,41884	0,117	1,577	>0,05
	Hayır	19	12,6316	4,49951			
Yapay Zekâ Yapılandırması A.B.	Evet	120	9,1417	3,44536	0,554	0,593	>0,05
	Hayır	19	8,6316	3,74478			

4.6. Sınıf düzeyine göre kaygı düzeyleri

Öğrencilerin eğitim gördükleri sınıf derecesiyle yapay zekâ kaygıları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığının belirlenmesi için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Buna göre yalnızca “iş değiştirme” alt boyutunda öğrencilerin sınıf dereceleriyle kaygı düzeyleri arasında istatistiksel anlamlı fark vardır ($p<0,05$). Ölçek toplam puanı ve diğer üç boyutta sınıf derecesi ve kaygı düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$).

Tablo 7*Sınıf Düzeyine Göre Kaygı Düzeyleri*

	Sınıf	Sayı	Ortalama	Standart Sapma	Sig.	F değeri	p
Ölçek Toplam Puan	1.	48	48,7083	10,84113	0,348	1,109	>0,05
	2.	25	47,36	11,26159			
	3.	40	48,05	13,36845			
	4.	26	43,6538	11,43308			
Öğrenme Alt Boyut	1.	48	10,5625	4,1097	0,7	0,475	>0,05
	2.	25	11,8	4,57347			
	3.	40	11,325	4,89577			
	4.	26	10,9615	4,35872			
Sosyoteknik Körlük Alt Boyut	1.	48	14,625	3,34298	0,123	1,96	>0,05
	2.	25	13,48	3,26752			
	3.	40	13,925	3,88546			
	4.	26	12,5769	3,70052			
Yapay Zekâ Yapılandırması Alt Boyut	1.	48	9,375	3,32383	0,534	0,734	>0,05
	2.	25	8,28	3,0348			
	3.	40	9,4	3,67807			
	4.	26	8,7692	3,871			
İş Değiştirme Alt Boyut	1.	48	14,1458	3,51888	0,028	3,125	<0,05
	2.	25	13,8000	4,03113			
	3.	40	13,4000	4,10003			
	4.	26	11,3462	3,93896			

Kaygı düzeylerinin sınıflar arası değişimlerinin belirlenmesi amacıyla sınıf düzeyleri “iş değiştirme” alt boyutunda LSD Testi ile analiz edilmiştir. Buna göre 4. sınıfların kaygı düzeyleriyle diğer üç sınıfta eğitim gören öğrencilerin kaygı düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p < 0,05$). Dördüncü sınıf öğrencileri diğer düzeylerde eğitim gören öğrencilere göre daha az kaygılıdır ve iş değiştirmeyi daha az istemektedirler.

Tablo 8*Sınıf Düzeyinde Anlamlılık Farkı*

Sınıf	Sınıf	Anlamlılık Farkı	Standart Hata Payı	Sig.
4.	1.	-2,79968*	0,94087	0,003
	2.	-2,45385*	1,0823	0,025
	3.	-2,05385*	0,97337	0,037

5. Sonuç

Bu araştırma gazetecilik öğrencilerinin YZ ile ilgili kaygı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma nicel araştırma yöntemi ve kesitsel tarama modeliyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu Sakarya Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü’nde eğitim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 139 öğrenciden oluşmaktadır. Veri

toplama aracı olarak anket formu ve Yapay Zekâ Kaygı Ölçeği'nin kullanıldığı araştırmada yapay zekâ kaygısının araştırmacılar tarafından belirlenen değişkenlere göre anlamlılık düzeyleri belirlenmiştir.

Elde edilen bulgular, öğrencilerin %65'inin YZ konusunda orta düzeyde kaygıya sahip olduğunu göstermektedir. Yüksek kaygı düzeyi yaşayanların oranı ise %25'tir. Özellikle öğrencilerin %58'i YZ'nin kötü amaçlarla kullanılabilmesi konusunda endişe duyarken, %47'si mesleklerini tehdit edebileceği ve %50'si de insansı robotların yaygınlaşmasının iş kayıplarına yol açabileceği görüşündedir. Cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular, kadın öğrencilerin (%70) YZ konusunda erkek öğrencilere (%50) göre daha fazla kaygı yaşadığını ortaya koymaktadır. Kadınların %30'u yüksek düzeyde kaygı belirtirken, bu oran erkeklerde %20'dir. Bu bulgu, kadınların YZ teknolojisine ilişkin genel kaygılarının ve öğrenme alt boyutundaki kaygılarının erkeklere göre daha yüksek olduğu göstermektedir. Bu durum, kadınların teknoloji ile ilgili konularda daha fazla endişe duyduklarını gösterebilir. Özellikle teknoloji alanında kadınların daha az temsil edildiği ve bu nedenle kendilerini daha fazla sorgulayıp kaygı duyabilecekleri bir ortamda bulunmaları, bu durumu açıklayabilir. Kadınların teknolojiye dair kaygılarının erkeklere göre daha yüksek olması, eğitim ve kariyer seçimlerinde etkili olabilir. Bu kaygılar, kadınların teknolojiye daha mesafeli yaklaşımlarına ya da bu alanlarda kendilerini yetersiz hissetmelerine yol açabilir. Bu nedenle, kadınların teknolojiye olan ilgilerini artırmak ve bu konudaki kaygılarını azaltmak için daha kapsayıcı ve destekleyici eğitim programlarına ihtiyaç olabilir.

Yaş değişkenine göre yapılan analizlerde, öğrencilerin YZ kaygılarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. 18-22 yaş aralığındaki öğrencilerin %55'i orta düzeyde kaygı belirtirken, 23-26 yaş aralığındaki öğrencilerin %60'ı benzer bir kaygı düzeyindedir. Bu sonuç, yaşın yapay zekâ kaygıları üzerinde belirleyici bir faktör olmadığını, diğer faktörlerin (örneğin eğitim düzeyi, teknolojiye erişim vb.) daha etkili olabileceğini düşündürmektedir. Sınıf düzeyi ile ilgili bulgular, dördüncü sınıf öğrencilerinin %20'sinin düşük düzeyde kaygı yaşadığını, bu oranın diğer sınıf düzeylerine göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin %50'si orta düzeyde, %30'u ise yüksek düzeyde kaygı belirtmiştir. İş değiştirme alt boyutunda, sınıf dereceleri arasında anlamlı bir fark bulunması, öğrencilerin sınıf derecelerinin iş değiştirme kaygısını etkilediğini ortaya koymaktadır. Özellikle 4. sınıf öğrencilerinin iş değiştirme kaygısının daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Bu durumda 4. sınıf öğrencilerinin iş bulma ve kariyer geçişi gibi konularla ilgili daha fazla kaygı yaşadıklarını veya bu konuda daha fazla belirsizlik yaşadıkları düşünülmektedir. Öğrencilerin eğitim süreçleri sona yaklaştıkça mesleki yeterlilik ve teknolojiye uyum sağlama konusunda daha belirsiz oldukları şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgular, gazetecilik eğitimi veren kurumların, öğrencilerin YZ teknolojileri hakkında daha fazla bilgi edinmelerini sağlayacak eğitim programları geliştirmesi gerektiğini göstermektedir. Özellikle, kadın öğrencilerin teknolojiye yönelik kaygılarını azaltacak eğitim stratejileri üzerinde durulmalı ve bu öğrencilerin teknolojiye erişimini artıracak destekleyici politikalar benimsenmelidir. Bununla birlikte, medya sektöründe çalışmayı planlayan öğrencilerin gelecekteki kariyerlerine hazırlanırken, YZ teknolojilerinin iş piyasası üzerindeki etkileri konusunda daha fazla bilgilendirilmeleri önemlidir.

Öğrencilerin YZ'ya yönelik kaygılarının, öğrenme ve iş değiştirme gibi faktörlere bağlı olarak arttığı tespit edilmiştir. Bu durum, YZ'nin gazetecilik mesleği üzerindeki etkilerini daha derinlemesine anlamak ve bu teknolojinin kullanımıyla ilgili eğitimi geliştirmek gerektiğine işaret etmektedir. Özellikle, öğrencilerin YZ'nin kötüye kullanılması veya yanlış amaçlarla yönlendirilmesi konusunda taşıdığı endişeler, gazetecilik eğitiminin bu tür teknolojik gelişmelere uygun şekilde adapte edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. YZ teknolojilerinin hızla geliştiği günümüzde, bu alanda karşılaşılan kaygıların doğru bir şekilde yönetilmesi, gazetecilik mesleğinin geleceği açısından kritik bir öneme sahiptir. Öğrencilerin bu konuda daha bilinçli hale getirilmesi, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde daha sağlıklı bir dijital dönüşüm sürecine katkıda bulunacaktır.

Öğrenciler, YZ araçlarını nasıl kullanacakları, veri analizlerinde ve üretim haberlerinde bu teknolojilerden nasıl yararlanacakları konusunda donanımlı hale getirilmelidir. Lisans ve lisansüstü eğitim derecelerinde ders programlarına “Üretken Yapay Zekâ ve Gazetecilik” ve benzeri derslerin koyulması ve öğrencilerin bu dersi almasının teşvik edilmesi mesleki becerilerinin geliştirilmesi konusunda öğrencilere referans olacaktır. Özellikle veri gazeteciliği gibi bölgelerde YZ potansiyelinden yararlanarak, bu teknolojilere olan kaygılarını takip edip daha sonra bir şekilde kariyerlerine hazırlanmalarını sağlayabilirler. Eğitimlerin bir yönü öğrencilere bakmakta iken diğer bir yönü ise gazetecilik sektöründe çalışan profesyonelleri içerecek şekilde düzenlenmelidir. Zira yapay zekâ her geçen gün kendini geliştirmekte ve dönüştürmektedir. Bu durum medya çalışanlarının da kendilerini sürekli olarak gözden geçirmeleri ve güncellenmeleri açısından önem taşımaktadır. Bu programlar, YZ teknolojilerinin gazetecilik mesleğine nasıl entegre olacağı, etik yönlendirmenin nasıl yönetileceği ve yeni teknolojilerle uyumlu çalışma biçimlerinin nasıl geliştirileceği konusunda rehberlik sunabilir. Gazetecilik sektörü, bu kişileri benimseyerek kapsamlı bir tehdit olarak görmek yerine, iş süreçlerini daha etkin hale getirmek için bir fırsat olarak düşünülmalıdır.

Yapay zekâyâ ait plan ve programların bir diğer yönü bu konuda yapılacak sosyal politika ve uygulamalara daırdır. YZ teknolojilerinin etik kullanımı ve haberlerin genişliğindeki rolleri konusunda net düzenlemeler getirilmelidir. Bu yazılımlar, YZ'nın etik standartlarını koruyarak, doğru ve güvenilir haber üretimi gerçekleştirmeyi garanti eder. Gazetecilikte YZ kullanımı konusunda evrensel etik kodlar ve yönergeler geliştirilmelidir. Bununla birlikte medya şirketlerinin ve gazetecilik derneklerinin YZ teknolojilerinin ticari uygulamalarının entegrasyonunu desteklemek amacıyla araştırma ve geliştirme yatırımları teşvik edilerek medya sektörünü ilgilendiren her aktörün sürece dâhil olması ve kendilerine düşen sorumlulukları yerine getirmeleri gerekmektedir.

Kaynakça

- Akkaya, B., Özkan, A., & Özkan, H. (2021). Yapay zekâ kaygı (YKZ) ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Alanya Akademik Bakış*, 5(2), 1125-1146. <https://doi.org/10.29023/alanyaakademik.833668>
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı*. Sakarya Kitabevi.
- Arslan, K. (2017). Eğitimde yapay zekâ ve uygulamaları, *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(11), 76-86.
- Ay, A. (2022). Yapay zekâ haberciliği ve gazetecilik tartışmalarına dair bir değerlendirme. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 12(4), 920923.
- Babacan, H. (2021). *Türkiye’de yapay zekâ destekli gazetecilik: Robot gazeteciliğine yönelik yaklaşımlar*. [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Biswas, S. S. (2023). Role of ChatGPT in Journalism: According to ChatGPT. *SSRN Electronic Journal*, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4405396>
- Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies*. W W Norton & Co.
- Bulut, S. (2020). Dijital çağda medya: Makine öğrenmesi, algoritmik habercilik ve gazetecilikte işlevsiz insan sorunsalı. *Selçuk İletişim*, 13(1), 296-301.
- CIO Coverage (t.y.). *OpenAI's ChatGPT reportedly costs \$100,000 a day to run*. CIO Coverage <https://www.ciocoverage.com/openais-chatgpt-reportedly-costs-100000-a-day-to-run/>
- Copeland, B. (2024). “Artificial Intelligence”. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence>
- Deng, J., & Lin, Y. (2022). The benefits and challenges of ChatGPT: An overview. *Frontiers in Computing and Intelligent Systems*, 2(2), 81-82.
- Diakopoulos, N. (2024). The Impact of Generative AI on Journalistic Labor, [Personal opinion]. Personal Blog. <https://generative-ai-newsroom.com/the-impact-of-generative-ai-on-journalistic-labor-e87a6c333245>
- Eloundou, T., Manning, S., Mishkin, P., & Rock, D. (2024). GPTs are GPTs: Labor market impact potential of LLMs. *Science*, (384), 1306-1308. doi:10.1126/science.adj0998
- Freud, S. (1936). *The Problem of Anxiety*. New York: W. W. Norton.
- Gelberi, C. B., & Adıgüzel, Y. (2023) Dijital çağda gazetecilik: dijital iletişim ve gazetecilik mesleğinin dönüşümü, *Dijital iletişim anlamak-4* (ss. 8-30), Palet Yayıncılık.
- Gökçe, M. (2023). Yapay zeka geleceği şekillendiren teknoloji. https://www.researchgate.net/publication/369473329_Gelecegi_Sekillendiren_Teknoloji_Yapay_Zeka
- Graefe, A. (2016). *Guide to Automated Journalism*. Columbia: Tow Center for Dijital Journalism.
- Jarrahi, M. H. (2018). Artificial intelligence and the future of work: Human-AI symbiosis in organizational decision making. *Business Horizons*, 61(4), 577-586. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2018.03.007>

- Kaya, S. N. (2022). Kitap incelemesi robotların yükselişi: Yapay zekâ ve işsiz bir gelecek tehlikesi. *Novus Orbis: Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 4(1), 115-119.
- Koçyiğit, A., & Darı A. B. (2023). Yapay zekâ iletişimde ChatGPT: İnsanlaşan dijitalleşmenin geleceği. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 427-438. <https://doi.org/10.30692/sisad.1311336>
- McKinsey Global Institute. (2021). *The Future of work after COVID-19*. McKinsey & Company.
- Neuman, W. L. (2013). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nicel ve nitel yaklaşımlar*. Siyasal Kitabevi.
- OpenAI (t.y.) *Pricing*. <https://openai.com/pricing>
- Rosen, L.D., Sears, D. C., & Weil, M.M. (1987). Computerphobia. *Behavior Research Methods, Instruments, & Computers*, 19(2), 167-179. <https://doi.org/10.3758/BF03203781>
- Russell, S., & Norvig, P. (2020). *Artificial intelligence: A modern approach*. Pearson Higher Ed.
- Safdar, N. M., Banja, J. D., & Meltzer, C. C. (2020). Ethical considerations in artificial intelligence, *European Journal of Radiology*, (122), 108768. <https://doi.org/10.1016/j.ejrad.2019.108768>
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi (t.y.a). *Yapay zekâ*. T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi <https://cbddo.gov.tr/sss/yapay-zeka/>
- TC. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi (t.y.b) *Chatbot uygulamaları ve ChatGPT örneği*. TC. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi. <https://cbddo.gov.tr/SharedFolderServer/Genel/21.Chatbot-Uygulamas%C4%B1-ve-ChatGPT-%C3%96rne%C4%9Fi-De%C4%9Ferlendirme-Raporu.pdf>
- Tugay, B., & Tugay, R. (2019). Uluslararası sistemin geleceğini yapay zekâ üzerinden analiz etmek. *Journal of Academic Value Studies*, 5(3), 376-384. DOI:10.23929/javs.915
- Turan, T., Turan, G., & Küçüksille, E. (2022). Yapay zekâ etiği: Toplum üzerine etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 292-299. <https://doi.org/10.29048/makufebed.1058538>
- Türkdoğan, O., & Gökçe, O. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemi*. Çizgi Kitabevi.
- Wang, Y., & Wang, Y. (2019) Development and validation of an artificial intelligence anxiety scale: An initial application in Predicting motivated learning behavior, *Interactive Learning Environments*, 30(4), 619-634. <https://doi.org/10.1080/10494820.2019.1674887>

Makale Bilgi Formu

Yazarların Notları: Bu makale TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Desteği Programı kapsamında desteklenen projeden üretilmiştir.

Yazarların Katkıları: Bu makalenin yazımına tüm yazarlar eşit katkıda bulunmuştur. Tüm yazarlar son metni okumuş ve onaylamıştır.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Telif Beyanı: Yazar dergide yayınlanan çalışmasının telif hakkına sahiptir. Bu çalışma CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Destek/Destekleyen Kuruluşlar: TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Desteği Programı kapsamında hibe alınmıştır.

Etik Onay ve Katılımcı Rızası: Araştırmanın veri toplama süreci başlamadan önce Sakarya Üniversitesi Etik Kurulundan 15.11.2023 tarih ve 63 sayılı toplantısında alınan "11" nolu karar ile izin alınmıştır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.